

Централізована бібліотечна система
Деснянського району м. Києва

Центральна районна бібліотека
ім. П. А. Загребельного

Моя маленька Батьківщина – Биківня

**(до 160-річчя з часу
виникнення
селища Биківня)**

Філіппов Владимир *** КИЕВ 2012 ***

Бібліографічний нарис

Київ, 2018

Бібліографічний нарис «**Моя маленька Батьківщина – Биківня**» створений до 160-річчя з часу виникнення хутору Биківня (1858).

На сьогоднішній день Биківня – невід’ємна частина Деснянського району, яка має свій герб та гімн, свою історію, пам’ятки культури, орган самоврядування, розвинуту інфраструктуру, талановитих і працьовитих людей, якими гордяться не тільки Деснянський район, а й місто.

Матеріал в бібліографічному нарисі розташований за рубриками. В межах рубрик бібліографічний опис джерел згруповано за алфавітом прізвищ авторів та назв творів.

Посібник складено на основі літератури, яка є у фондах бібліотек Деснянської ЦБС.

Джерела подані за період з 1996 по 2018 рік.

Бібліографічний нарис розрахований на старшокласників, студентів, вчителів, бібліотечних працівників та широке коло читачів.

Укладач: Баранова Н. А.

Контактна інформація:

м. Київ, вул. Драйзера, 6.

тел.: (044)546-45-49

e-mail: library141@ukr.net

веб-сторінка: <http://desnabib.kiev.ua>

<http://www.facebook.com/desnabib>

*Є селище давнє на сході столиці,
Де сонечко сходить щодня.
Ми любим його, адже так і годиться,
Це селище звет Биківня.*

Д. Я. Кунець

Історичні відомості

Чим більше місто, тим більше для городянина «білих плям» на його мапі. Одна така «пляма» на мапі столиці – «Далекий Схід» Києва, селище з простою назвою Биківня.

Район-селище Биківня розташоване на північно-східній околиці Києва у Деснянському районі. Від столиці відділений Биківнянським лісом, з населенням приблизно 5 тисяч мешканців.

У селищі переважає приватний сектор, присутні також «німецькі» (побудовані військовополоненими) котеджі 50-х років, пара дев'ятиповерхівок брежньєвського пебріоду й кілька новобудов.

Походження назви Биківня достовірно невідомо. Хоча з цього приводу існують усні легенди, які збереглися донині.

В одній з них йдеться про те, що в кінці 18 століття імператриця Катерина II об'їжджала землі щойно приборканої нею Малоросії. Валка карет цариці та її придворних застрягла в сипучих пісках дніпровських заводей. Могутні українські воли, що в народі зуться биками, повитягали карети і дотягли їх до переправи через Дніпро.

*Чому, як і звідки ця назва з'явилась,
Коли їй наймення це дивне дали?
Є версії різні, одна вкорінилась,
Ота, що нам предки старі повіли:*

*Ще здавніх давен за Петра й Катерини
Шляхи до Москви болотисті вели.
Ось тут ми і бачимо назви причину,
Бо тільки биками тут воза тягли.*

Д. Я. Кунець

Такі послуги селяни хутора надавали своїми волами проїжджим, щоб подолати піщані ґрунти дніпровської заплави.

Існує й друга легенда про те, що колись дніпровські заплави були багаті високими соковитими травами, де паслися хутірські корови й воли (бики). Як би там не було, але до цього хутора «прилипла» назва Биківня.

Уперше Биківня згадується як хутір Броварської волості Остерського повіту Чернігівської губернії на початку ХІХ століття. За даними земської управи Броварської волості в 1858 році хутір Биківня мав три двори, а в 1897 році – 35 жителів.

З 1923 року територія Биківні ввійшла до міської межі Києва, а в 1934 році включена до складу Дарницького району міста.

Не гадали хуторяни, що у 20-му столітті назва їхнього малопомітного селища стане широковідомою. Не знали й не відали, які «гуманісти» прийдуть до їхніх нащадків і виберуть ці піски, вкриті лісом, для величезного могильника невинним жертвам. Найбільші масові поховання репресованих і розстріляних у Биківнянському лісі відбулися в 1929-1941 роках.

Нове життя для Биківні почалося в повоєнні роки. В 1954 році була проведена електрифікація хутора.

В 1956 році прозвенів перший дзвінок для биківнянських дітей у новій школі, що до того була початковою.

У глибині соснового лісу виростили могутні й високі вишки Київського радіоцентру, меблеві майстерні, ремонтно-будівельні управління для співробітників, які будували двоповерхові будинки з усіма комунальними на той час послугами.

Хутір перетворився на гарне селище, що умовно ділилося на Биківню (приватний сектор) і Радіостанцію.

В 1962 році основна частина масового індивідуального будівництва Биківні була завершена. Селище нараховувало 125 будинків.

Разом із забудовою селища зміцнювалася і його адміністративна приналежність. Спочатку це територія Дарницького району, потім Дніпровського, пізніше Ватутінського.

З 2001 року селище Биківня – адміністративна одиниця Деснянського району.

На території селища розташована середня школа № 23, дошкільний заклад № 175.

У Биківні є також бібліотека, відділення Ощадбанку, пошта, сучасна медамбулаторія, два продовольчих магазини, склад-магазин будівельних матеріалів, низка підприємств, організацій і фірм.

Орган самоврядування населення

У жовтні 1989 року в с. Биківня був створений орган самоврядування населення.

За 29 років назва органу змінювалась кілька разів. Зараз це – Орган самоорганізації населення у м.

Києві «**Комітет мікрорайону «Биківня»**».

Основними напрямками діяльності комітету є представництво інтересів жителів у Київграді, у районі, внесення пропозицій до місцевих програм соціально-економічного й культурного розвитку, надання всебічної допомоги всім категоріям населення та інше.

Биківня має свій **Герб** та **Гімн**, а також друковане видання – **газету «Биківняночка»**.

Гімн Биківні

Сл. В. Крищенко, муз. О. Гавриша

Я не вмію навмання
Признаватись у любові,
Тільки в серці Биківня,
Наче квіти малинові.
Між дубів і між тополь
Я собі пройдуся з тобою,
Скільки тут минуло доль
І нові знайшлися долі!

Приспів:

*Биківня, Биківня, я ходу зупиню,
Гляну в очі твої, пригадаю всі дати.
Биківня, ти дозволь біля твого вогню,
Біля вічного твого вогню постояти.
Биківня, хай відходить минулого грім
І для щастя зроста твоє древо могутнє.
На Дніпровській землі височіє твій дім
І очима добра поглядає в майбутнє*

Не забудуться літа,
Що котили чорні грози,
Лише та земля свята,
Що ввібрала кров і сльози.
Знову ранок в далині
Розлива блакитні води,
Бо якраз у Биківні
На весь Київ сонце сходить.

Пам'ятки селища

Головна пам'ятка Биківні – це національний історико-меморіальний заповідник «**Биківнянські могили**», створений у 1995 році в пам'ять жертв сталінських репресій.

В 2001 році Кабінет Міністрів України прийняв Постанову «Про створення Державного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили».

В 2006 році Указом Президента України від 17.05.2006 року № 400/2006 «Про надання Державному історико-меморіальному заповіднику «Биківнянські могили» статусу національного» йому було надано статус Національного.

24 червня 2001 року в рамках візиту в Україну, Биківню відвідав Папа Іоан Павло II.

У 2006 році з благословення Патріарха Київського й всієї України Філарета, відбулося перепоховання останків 817-ти жертв Биківнянської трагедії.

21 вересня 2012 року на території Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили», у присутності президентів Польщі та України, урочисто відкрито

Міжнародний меморіал жертвам тоталітаризму 1937-1941 років, який складається з двох частин: українського Меморіалу і польського військового кладовища. Меморіал збудований за проектом українського архітектора, академіка Л. Скорик та польських архітекторів Роберта Гловацького та Марека Модерну.

На сьогоднішній день меморіал складається з семи об'єктів. Також планується побудувати тут музей.

Перші таємні поховання «ворогів народу» в Биківнянському лісі з'явилися ще десь у 1929 році під час «великого перелому».

В 1937-1941 роках тут знаходився об'єкт спеціального призначення наркомату внутрішнього відділу, де в обстановці секретності проводились масові поховання людей, репресованих та страчених київським НКВД.

По різним оцінкам, в цьому місці поховано від 6 до 225 тисяч людей.

Трагедія Биківні стоїть в одному ряду із такими злочинами як Аушвіц, Бухенвальд, Дахау, Бабин Яр та Катинський розстріл.

Інша, набагато менш відома пам'ятка селища - **храм священномученика Іоанна Воїна**, що розташовується за адресою вул. Радистів, 45.

Перша Літургія була здійснена в день престольного свята, 30 липня/12 серпня 2004 року. Спочатку храм розміщувався в переобладнаному залізничному вагоні.

У 2007 році споруджено дерев'яний храм.

10 серпня 2007 року Блаженніший Володимир, митрополит Київський і всієї України у співслужінні з численним священством м. Києва та області освятив та благословив іконою Святої Троїці з часточкою Маврійського дуба храм Святого мученика Іоанна Воїна. «Храм є і школою, і лікарнею для душі», - промовив митрополит.

Особистості

В селищі Биківня проживав чудовий український актор, народний артист Української РСР **Борислав Миколайович Брондуков**, відомий своїми ролями другого плану та епізодами.

У 1995 році Брондуков став першим лауреатом Державної премії України ім. Олександра Довженка.

Всього Борислав Брондуков зіграв більше ста ролей.

Інфраструктура

У Биківню можна доїхати **автобусом № 11** від станції метро «Лісова», а також маршрутками і автобусами сполучення Київ-Бровари.

Колись давно (а якщо точно, з 1911-го року по 1941-й) в селище ходив трамвай № 23 від Поштової площі до Броварів через Биківню, що забезпечував надійний зв'язок із столицею.

На вулиці Кисловодській розташована єдина в селищі медична установа – **Амбулаторія лікарів загальної практики**. Ця установа була створена шляхом виокремлення її зі складу поліклініки № 3 Деснянського району в квітні 2003 року.

В 1955 році в с. Биківня відкрилися двері **дошкільного навчального закладу № 175**. Зараз заклад виховує близько 85-90 дітей.

Загальноосвітня школа № 23 з поглибленим вивченням англійської мови

єдина в Києві школа, де немає канікул, і єдина не приватна, де є довузівська підготовка з акторського мистецтва. Вона почала свою роботу ще в 1956 році, як середня загальноосвітня школа.

Новий корпус школи відкрився у 2006-му році.

У 2009 році школа отримала статус **експериментального навчального закладу з поглибленим вивченням англійської мови**.

Сьогодні спецшкола № 23 впроваджує дев'ять освітніх експериментальних проектів. Найбільш вагомі: «Школа повного року навчання», «Школа здоров'я» і «Театральний клас».

У школі створена театральна народна шоу-група «Пролісок», з 2012 року – народний художній колектив.

Школа розвиває міжнародне співробітництво з освітніми закладами інших країн: Польщі, Білорусії, Туреччини.

Справжнім єдиним інформаційним, культурним, освітнім центром для жителів с. Биківня є **бібліотека-філія № 1 Центральної районної бібліотеки ім. П. А. Загребельного**.

Бібліотека створена в 1957 році.

Фонд бібліотеки складає 13 тисяч примірників документів, якими користуються близько тисячі читачів.

Актуальні теми соціально-політичного та культурного життя висвітлені на інформаційних зонах і книжкових виставках.

У бібліотеці створені всі умови для особистого розвитку, освіти, культури і дозвілля; проводяться майстер-класи, творчі акції та зустрічі; здійснюється соціально-правова допомога.

Відносно низька вартість житла, цілком зручне транспортне сполучення, так само як тиша, спокій, близькість до природи і чисте повітря роблять Биківню однією з найпривабливіших для життя околиць Києва.

*Ми з вами господарі в селищі цьому,
В постійній турботі за нього ми всі.
Хай буде порядок у всіх, в кожному домі!
Хай буде порядок по всій Биківні!*

Д. Я. Кунець

Про Биківню пишуть

Акації на крові : поляки собираються строить меморіал в Быковне // Газета по-киевски. – 2010. – 14 дек. (№ 237). – С. 18-19 : фот.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – Київ, 2006. – № 1 (1). – 4 с.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – Київ, 2006. – № 2 – 4 с.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – Київ, 2007. – № 3 (3). – 4 с.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – Київ, 2008. – № 1. – 4 с.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – Київ, 2009. – № 2 (5). – 4 с.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – Київ, 2012. – груд. (№ 6). – 4 с.

Біляшівський, Богдан. Пам'ять заради майбутнього [Текст] : до 15-річчя від заснування Національного історико-меморіального заповідника "Биківнянські могили" // Слово просвіти. – 2016. – 29-31 груд. (№ 52). – С. 4-5 : фото.

Відкриття виставки "Розстріляна еліта: Биківнянський вимір" [Текст] : [відкриття виставки на території Національного історико-меморіального заповідника "Биківнянські могили", метою якої є розкриття механізмів репресій проти інтелектуальних кіл українського суспільства, розстріляних у Києві у 1937-1938 рр. і похованих на території таємної спецділянки у Биківнянському лісі] // Літературна Україна. – 2018. – 19 квіт. (№ 15). – С. 2 : фот.

Гамлій, Надія. Літописець Биківні : виповнюється 80 років від дня народження Миколи Лисенка, який відкрив правду про биківнянські могили // Україна молода. - 2007. - 6 берез. (№ 42). - С. 3.

Гордійчук, Ірина. Український Чаплін - Борислав Брондуков [Текст] : 1 березня воістину народному артистові минуло б 75 років // День. – 2013. – 5 берез. (№ 40). – С. 11 : фото.

Депутати погодили поділ ділянок для учасників АТО [Текст] : [ділянки комунального підприємства з утримання та експлуатації житлового фонду спеціального призначення "Спецжитлофонд" у с. Биківня Деснянського р-ну] // Хрещатик. – 2015. – 29 трав. (№ 76). – С. 1.

До Биківні прокладуть інженерні мережі [Текст] : [до земельних ділянок, наданих у власність членам сімей загиблих учасників АТО] // Вечірній Київ (телепрограма). – 2018. – 5 квіт. (№ 14). – С. 2.

Добруч, Оксана. Оновлені дороги Биківні [Текст] : [також активізуються роботи з прокладання каналізації,

реконструкції з добудовою місцевої школи, проблеми амбулаторії сімейної медицини та вирішення наболілих для мешканців проблем] // Хрещатик. – 2013. – 11 жовт. (№ 148). – С. 2 : фото.

Зарецька, Олена. Земля захисникам [Текст] : [київська влада планує в селищі Биківня Деснянського району виділити майже 11 га землі у власність бійцям АТО] // Хрещатик. – 2014. – 12 листоп. (№ 166). – С. 1 : фото.

Знаменський, Віталій. Амбулаторія Биківні розширює повноваження [Текст] : відтепер мешканці селища зможуть відвідувати вузькопрофільних медичних спеціалістів у межах населеного пункту // Хрещатик. – 2014. – 30 січ. (№ 12). – С. 8 : фото.

Знаменський, Віталій. Деякі вулиці Голосієво і Биківні можуть перейменувати [Текст] // Хрещатик. – 2016. – 4 листоп. (№ 119). – С. 16.

Кириченко, Леся. Гаишникам поставили пам'ятник [Текст] : [возле КПП на Броварском проспекте установили пам'ятник трим інспекторам ГАИ] // Сьогодні. – 2014. – 14 апр. (№ 82). – С. 17.

Клейменова, Ольга. Земля під соснами і досі стогне [Текст] : 18 травня – День пам'яті жертв політичних репресій : ["Биківнянські могили"] // Віче. – 2014. – № 9. – С. 23 : фото.

Ковальчук, Анатолій. Свідчать Биківнянські могили [Текст] : [про Національний культурно-історичний заповідник "Биківнянські могили"] // Слово просвіти. – 2018. – 26 квіт.-2 трав. (№ 17). – С. 4-5 : фото.

Лисенко, Микола. Биківня: злочин без каяття : [літературно-публіцистичний нарис] / М. Лисенко ; Тов. «Меморіал Київщини» ; Київське тов. політ'язнів та жертв репресій. – Бровари : Криниця, 1996. – 136 с.

Лиховид, Інна. Сосни в облозі [Текст] : [боротьба активістів від вирубки 200 гектарів Биківнянського лісу] // День. – 2017. – 17 січ. (№ 5). – С. 6 : фото

Лісовий масив [Текст] : суспільно-інформаційне видання / засн. Громадська організація «Соціальний центр «Перспектива-Фокстрот». – К., 2011. – верес. (№ 7). – 4 с.

Про будівництво мереж водопостачання у с. Биківня Деснянського району : рішення КМР від 31 жовтня 2007 року № 1421 / Київська міська рада // Хрещатик. – 2007. – 5 груд. (№ 209). – С. 10.

У селищі Биківня встановлено новий дитячий майданчик [Текст] : [сучасний ігровий комплекс розташований у дворі житлових будинків по вул. Путилівська 40 і 42] // Хрещатик. – 2014. – 14 серп. (№ 116). – С. 9.

Чорна, Світлана. У Биківні вшанували жертв Великого терору [Текст] : [меморіальні заходи, присвячені 80-м роковинам Великого терору] // Голос України. – 2017. – 8 серп. (№ 145). – С. 4.

